Місячний Економічний Моніторинг України

№2 (184), лютий 2016 року

Резюме

Тема місяця: Зовнішня торгівля

Політика: Україна опинилася на межі урядової кризи. Найбільш ймовірні варіанти розвитку подій передбачають подальше послаблення політичної стабільності, що спричинить сповільнення або повну зупинку реформ та може призвести до дострокових парламентських виборів.

Реальний сектор: В грудні 2015 року падіння промислового виробництва сповільнилось до 2,1% дпр, що відображає високу статистичну базу першого півріччя 2014 року, а також пристосування до нових ланцюжків постачання та стабілізацію економіки у другому півріччі 2015 року.

Енергетичний сектор: Існує серйозне занепокоєння щодо стану інформаційної безпеки в українських енергокомпаніях.

Сільське господарство: Обсяг сільськогосподарського виробництва у 2015 році зменшився на 4,8%.

Транспорт: В січні Росія змінила порядок транзиту товарів для українських автоперевізників з території України до Казахстану.

Зовнішній сектор: Сальдо рахунку поточних операцій у грудні 2015 року стало додатнім та дорівнювало 0,4 млрд дол. США завдяки збалансуванню торгівлі товарами.

Фіскальна політика: Високе зростання бюджетних видатків в останні тижні 2015 року не відповідає найліпшому досвіду з управління державними фінансами.

Приватизація. У 2016 році Уряд планує отримати 17,1 млрд грн (660 млн доларів США) від приватизації.

Соціальна політика: Суттєво зросла частка населення, що отримує житлово-комунальні субсидії.

Ринок праці: Середня номінальна заробітна плата грудні 2015 року виросла на 30,4% дпр завдяки індексації та підвищенню мінімальної зарплати. Реальна заробітна плата зменшилася на 9,9% дпр.

Монетарна політика: Споживча інфляція в січні залишалась помірною на рівні 0,7% дпм через тенденцію до зниження цін на нафту та ряд одноразових факторів.

Обмінний курс: Гривня втратила 6% своєї вартості відносно долара США протягом січня.

Державний борг: Зростання політичної нестабільності може призвести до подальшого перенесення термінів надання третього траншу позики МВФ.

Тема місяця: Зовнішня торгівля

Нові реалії для зовнішньої торгівлі України

Микола Риженков

З 2014 року українські експортери відчувають на собі вплив збройного конфлікту на Східній Україні та отримують дедалі менше доларів за їхню продукцію через падіння цін на сталь, пшеницю та велику кількість інших сировинних товарів. З 1 січня експортери стикнулись з додатковими перешкодами для товарів, що постачаються російським споживачам. Водночас імпортери отримали деяке полегшення. 1 січня 2016 року розпочалось попереднє застосування ПВЗВТ з ЄС, що зменшило ввізні мита для товарів з ЄС та було скасовано додатковий ввізний збір (на рівні 5-10%)[1]. Надалі ми намагаємось проаналізувати вплив цих подій на міжнародну торгівлю.

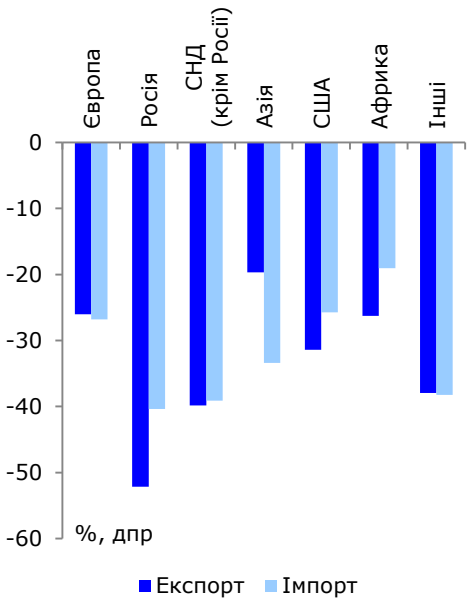
З 1 січня 2016 року Російська Федерація призупинила безмитний доступ для українських товарів до часу ухвалення спеціального рішення та запровадила ввізні мита на рівні режиму найбільшого сприяння (РНС). Заборону імпорту українських сільськогосподарської та харчової продукції (дзеркальні заборони запроваджено проти товарів з ЄС) було запроваджено з 1 січня до щонайменше 7 серпня 2016 року. Росія заявила, що запровадила торговельні обмеження у відповідь на попереднє застосування ПВЗВТ між Україною та ЄС. Виправдовує вона це тим, що виробники з ЄС будуть обходити російські ввізні мита та торговельні обмеження на товари з ЄС шляхом експорту через Україну.

У новорічні свята Росія також радикально змінила правила транзиту українських товарів до Казахстану. Тепер автомобільний та залізничний транзит українських товарів до Казахстану дозволено лише із заходом через територію Білорусі. Усі контейнери має бути обладнано спеціальними пломбами з пристроями відстеження ГЛОНАСС, що видають на російсько-білоруському кордоні. Транзит має рухатись через 2 пропускні пункти (1 залізничний та 1 автомобільний) на російсько-білоруському кордоні та 3 пропускні пункти на російсько-казахстанському кордоні (1 залізничний та 2 автомобільні).

Відповідно до останніх розрахунків ІЕД та Німецької консультативної групи скасування ЗВТ та заборона імпорту потенційно можуть скоротити український експорт до Росії на 0,6 млрд дол. США або 13% від експорту 2015 року. Вплив обмеженого транзиту лишається відкритим питанням, оскільки вища вартість, більша тривалість та обмежена пропускна здатність альтернативних шляхів можуть суттєво скоротити експорт України до Казахстану, Центральної Азії та Китаю.

Україна відповіла на нову політику Росії дзеркальними заходами щодо російського експорту. Було запроваджено ставки ввізного мита на рівні режиму найбільшого сприяння для російських товарів з 2 січня 2016 по 31 грудня 2016 року, з положенням, що застосування режиму вільної торгівлі буде відновлено, якщо Росія скасує застосування ввізних мит на рівні РНС. Більше того, Кабінет Міністрів України запровадив заборону імпорту на деяку сільськогосподарську та харчову продукцію, а також локомотивів та залізничного устаткування.[2] Заборона імпорту застосовується з 10 січня 2016 року по 5 серпня 2016 року, або до моменту, коли Росія дозволить українську продукцію на своєму ринку. 20 січня перелік заборонених російських товарів було розширено. Проте, Україна не заблокувала транзит російських товарів, мотивуючи це дотриманням правил СОТ. Проте, було зменшено кількість пропускних пунктів, через які дозволено транзит забороненої Україною російської продукції.

Тенденції зовнішньої торгівлі товарами, 2015 рік

Джерело: НБУ

Для вирішення проблеми обмеженого транзиту через Росію до Казахстану, Україна запустила «Шовковий шлях» через Чорне море, Грузію, Каспійське море та Азербайджан. Проте, незрозуміло на скільки успішно буде розвиватись новий шлях, враховуючи майже вдвічі вищі вартість та час на цей рейс, залежність від погодних умов та обмежену пропускну спроможність. Україна також використовує інструменти вирішення спорів СОТ для вирішення питання заборони імпорту та обмежень транзиту Росією.

У 2016 році Україна та ЄС розпочали попереднє застосування поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Тоді як Україна лише відкрила свій ринок для європейських товарів, ЄС односторонньо відкрив свій ринок для українських товарів на умовах аналогічних до ПВЗВТ з 23 квітня 2014 року (так звані автономні торговельні преференції). З 2014 року 94,7% промислового експорту та 83,4% продовольчого експорту мають безмитний доступ на ринок ЄС, тоді як 15,9% експорту може торгуватись безмитно в рамках тарифних квот (ТК).

Протягом перших місяців застосування автономних торговельних преференцій (АТП), український експорт до ЄС показав значне зростання (темпи приросту змінились від 31,6 дпр у травні 2014 року до

9,4% дпр у серпні 2014 року). Проте, з вересня 2014 року тиск військового конфлікту та нижчих цін на сировинні товари посилився. Як наслідок, експорт України до ЄС почав скорочуватись. В цілому, в травні-грудні 2014 року експорт до ЄС впав на 2,6% дпр, тоді як експорт до Росії та інших країн знизився відповідно на 39,5% дпр та 15,3%.

Призупинення виробництва на Східній Україні, розірвані логістичні ланцюжки та нижчі світові ціни на сировину призвели до зниження експорту України у 2015 році. Проте, ймовірно, завдяки позитивному впливу АТП експорт до ЄС скоротився менше, ніж експорт до інших країн (на 27,2% порівняно з 31,8%). Різниця у 4,6 процентних пункти відповідає нашим попереднім оцінкам потенційного впливу ПВЗВТ на український експорт до ЄС (додаткові 4,5% до експорту до ЄС у першому році застосування порівняно зі статусом-кво, у подальшому його поступовий приріст на 5,1%).[3] Ми очікуємо, що при зниженні тиску загальних факторів на торгівлю Україна матиме змогу розширити експорт до ЄС.

У 2015 році Україна також дещо покращила використання тарифних квот (ТК): було повністю використано 9 з 36 ТК, порівняно з 6 ТК у 2014 році. У майбутньому, коли Україна завершить гармонізацію технічного регулювання та санітарних і фітосанітарних заходів, ми очікуємо, що потенціал ТК буде використано більшою мірою.

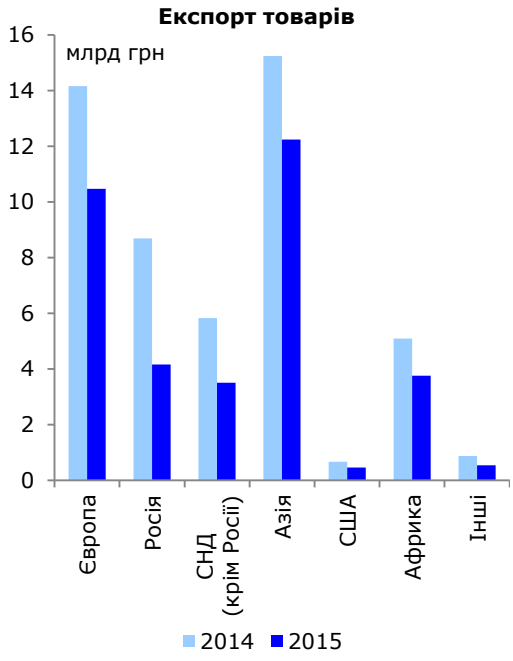
Початковий вплив на імпорт буде обмеженим, оскільки Україна відкриватиме свій ринок поступово (додаткові 2,3% до імпорту з ЄС у першому році застосування порівняно зі статусом-кво, у подальшому його поступовий приріс на 4,8%). Слабкий попит на імпорт обмежуватиме ефект ПВЗВТ на ранніх етапах застосування. З першого січня 2016 року Україна також припинила застосування додаткового імпортного збору розміром у 5-10%, запровадженого відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі для покращення стану платіжного балансу. За розрахунками цей захід додав 5,5 відсоткових пунктів до динаміки падіння імпорту.

Щоб врахувати нові реалії зовнішньої торгівлі, уряд України активізував політику, покликану стимулювати вихід українських виробників на інші ринки. Зокрема, Україна продовжувала гармонізувати горизонтальне та галузеве законодавство, а також технічні регламенти з директивами та регламентами ЄС. Очікується, що це не лише дозволить українським компаніям отримати доступ на ринок ЄС, але також полегшить доступ до ринків інших країн. Зокрема, зміна технічного регулювання уже дозволила українським виробникам молочної продукції увійти на ринки ЄС та Китаю. Після приєднання Казахстану до СОТ українські виробники молочної та м'ясної продукції відновили доступ до ринку Казахстану. Іншим позитивним фактором було зниження антидемпінгового мита, що застосовується ЄС проти українських сталевих канатів. Також після розслідування, Туреччина вирішила не запроваджувати антидемпінгові заходи проти українського гарячекатаного прокату.

Крім того, Україна продовжує перемовини з іншими країнами щодо створення ЗВТ та укладання міжнародних договорів. 14 липня 2015 року Україна та Канада завершили переговори щодо створення ЗВТ, яка, як очікується, почне діяти наприкінці 2016 року. Ця ЗВТ відкриє канадський ринок для 98% українських товарів: виробники продовольчих товарів, одягу, металургійної продукції та мінеральної продукції виграють найбільше. Україна активізувала розмови з Ізраїлем та Туреччиною щодо створення ЗВТ. Україна також наразі розглядає можливість підписати ЗВТ з країнами Північної Африки, що є одним з ключових споживачів українських сільськогосподарських товарів.

Переваг для сприяння торгівлі можна отримати від впровадження міжнародних угод з питань торгівлі. Україна ратифікувала Угоду про спрощення процедур торгівлі, що дозволить скоротити вартість здійснення зовнішньої торгівлі. Очікується, що зовнішня торгівля виграє від дерегуляції експортно-імпортних операцій, ухваленої Міністерством економічного розвитку та торгівлі. Також, Україна приєдналася до Угоди про державні закупівлі, що відкриває доступ українським компаніям до державних закупівель країн-членів СОТ. Є наміри приєднатися до Регіональної конвенції про правила походження товарів Пан-Євро-Мед, що дозволяє 42 країнам-членам (ЄС, ЄАВТ, Туреччина, Чорногорія, Північна Африка) застосовувати принцип діагональної кумуляції для визначення країни походження.

Підсумовуючи, уряд України нарешті посилив зусилля у впровадженні політики, покликаної спростити умови торгівлі. Зокрема, українські компанії отримали більший доступ до інших ринків завдяки реформуванню технічного регулювання, а також укладанню ЗВТ, передусім з ЄС. Крім того, оскільки Росія обмежила доступ для української продукції, Україна має шукати нові ринки збуту для втраченого експорту та нові альтернативи для транзиту.

Джерело: НБУ

[1] Додатковий імпортний збір у розмірі 5-10% було запроваджено у лютому 2015 року.
[2] Постанова Кабінету Міністрів України №1147 від 30 грудня 2015 року.
[3] http://www.ier.com.ua/files//Projects/Ryzhenkov_Partial%20equilibrium_2014-11-27.pdf

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Україна опинилася на межі урядової кризи

Уряд. 22 січня партія «Самопоміч» висунула вимогу про відставку уряду, звинувативши його в корупції. «Самопоміч» стала другим учасником правлячої коаліції, який виступив за зміну уряду. Раніше про таку позицію оголосила партія «Батьківщина». Позиції цих двох партій були частково підтримані найбільшим учасником коаліції, Блоком Петра Порошенка «Солідарність» (БПП), який виступив за заміну кількох міністрів. Становище уряду стало ще більш хитким 3 лютого, коли Міністр економічного розвитку і торгівлі Айварас Абромавичус оголосив про відставку. Він пояснив своє рішення існуванням активного спротиву реформам та тиском з метою змусити його погодитися на призначення корумпованих осіб на керівні посади. Міністр назвав одну особу з тих, хто здійснював такий опір та тиск, а саме Ігоря Кононенка, першого заступника голови фракції БПП у парламенті та соратника Петра Порошенка. Відставка Абромавичуса викликала різку негативну реакцію з боку західних країн, що поставило під сумнів продовження фінансової підтримки України.

Абромавичус став четвертим міністром-технократом, який висловив бажання піти у відставку, з липня 2015 року, хоча поки жоден з них не був звільнений, а після заяви Абромавичуса три інші міністри відкликали свої заяви про відставку, щоб сприяти стабільності уряду. Відповідно до опитувань, щонайменше 70% українців не підтримують уряд. Останні події свідчать про загострення конфлікту всередині урядової коаліції. Зростає напруженість між президентом Петром Порошенком та прем'єр-міністром Арсенієм Яценюком. Існує також конфлікт між депутатами, які належать до різних партій та підтримують реформи, і посадовцями, які гальмують проведення реформ. Найбільш ймовірні варіанти розвитку подій передбачають подальше послаблення політичної стабільності, що спричинить сповільнення або повну зупинку реформ та може призвести до дострокових парламентських виборів.

Правоохоронна система. Україна нарешті почала судову реформу. 1 лютого Конституційний Суд розглянув законопроект, що закладає підвалини для цієї реформи, і виніс позитивне рішення щодо його відповідності встановленим Конституцією вимогам. 2 лютого парламент попередньо схвалив законопроект. Метою реформи є підвищення незалежності та ефективності судової системи. Відповідно до законопроекту нових суддів буде відбирати на конкурсній основі Вища рада правосуддя, більшість членів якої буде обрано самими суддями та об'єднаннями юристів. Парламент буде позбавлено повноважень призначати суддів, а роль Президента у їх призначенні буде зменшено. Ні парламент, ні Президент не матимуть права звільняти суддів (ці повноваження будуть також передані Вищій раді правосуддя). Крім цього, законопроект передбачає перевірку суддів, які вже працюють, на відповідність займаним посадам за критеріями компетентності, професійної етики та доброчесності. Однак законопроект зберігає вплив Президента та парламенту на Генерального прокуратура через процедури призначення та звільнення.

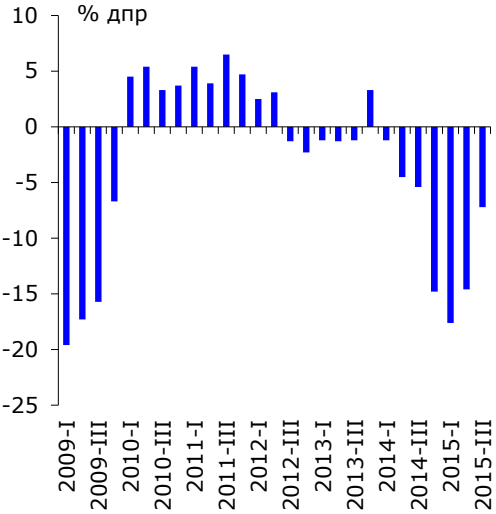
Війна у Донбасі. У січні Україна, Росія та Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) продовжили переговори щодо врегулювання конфлікту в Донбасі, але без будь-яких результатів. Тим часом у регіоні тривав воєнний конфлікт низької інтенсивності. Контрольовані Росією бойовики продовжували регулярно обстрілювати українські сили, які вели обмежений вогонь у відповідь. Лінія фронту не змінилися протягом місяця.

Реальний сектор: Ситуація поліпшилась в кінці 2015 року

Секторальні тенденції. Промислове виробництво у 2015 році скоротилось на 13,4% через вплив військового конфлікту на

Населення (без Криму): 42,7 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 19%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10%
Інвестиції/ВВП: 14%
Експорт: Росія 18%, ЄС 32%
Імпорт: Росія 23%, ЄС 39%

Динаміка реального ВВП

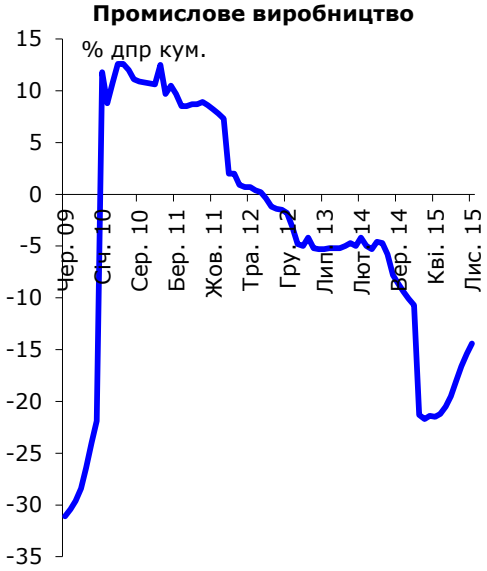
Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Сході, слабкий внутрішній та зовнішній попит. Зокрема, видобування вугілля впало на 38,1% через закриття багатьох шахт на Донбасі. Скорочення внутрішнього попиту, а також впроваджені Росією нетарифні торговельні бар'єри спричинили падіння харчової промисловості та машинобудування. Зниження металургії та хімічного виробництва частково пояснено розірваними логістичними ланцюжками внаслідок військового конфлікту.

Разом з тим, в грудні 2015 року падіння промислового виробництва сповільнилось до 2,1% дпр, що відображає високу статистичну базу першого півріччя 2014 року (коли військовий конфлікт тільки починався), а також пристосування до нових ланцюжків постачання та стабілізацію економіки у другому півріччі 2015 року. Нижча інтенсивність військових дій, порівняно тепла погода (яка дозволила більше видобування будівельних матеріалів) та низька статистична база пояснюють зростання добувної галузі на 2,7% дпр в грудні. Водночас виробництво в переробній промисловості впало на 1,6% дпр. Падіння харчової промисловості пришвидшилось до 13,5% дпр через стабільно низький попит на другорядні продовольчі товари. Крім того, нижчий врожай цукрових буряків призвів до падіння виробництва цукру на 41,0% дпр. Хімічна промисловість скоротила випуск на 8,5% дпр через нижчий попит та споживчі хімічні товари, як-то фарби, мило та косметику, тоді як виробництво добрив та інших хімікатів суттєво відновилось. Металургія знизила виробництво на лише 1,9% дпр, оскільки виробництво сталі відновилось, тоді як попит на труби в Україні та Росії суттєво впав. Помірне відновлення будівництва сприяло збільшенню виробництво металевих конструкцій. Водночас машинобудування зросло на 5,8% дпр з низької бази внаслідок вищого попиту, який пояснено більшими військовими замовленнями, відновленням виробництва автомобілів, а також імпортозаміщенням машин на устаткування.

Промислове виробництво

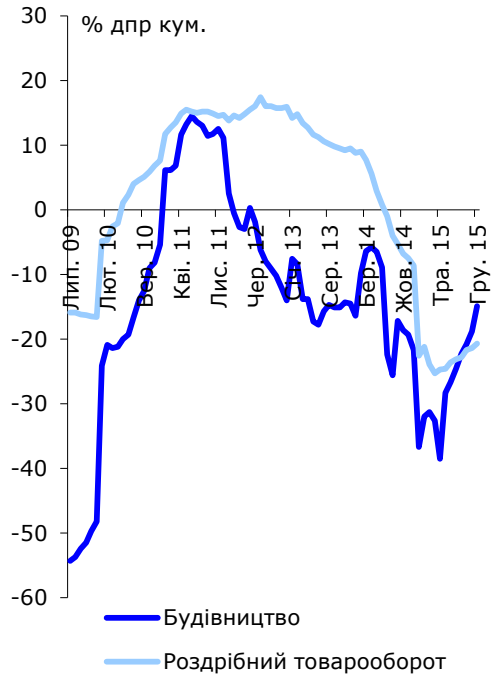
Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

У грудні сезонно скориговані показники обсягу роздрібної торгівлі підприємств суттєво зросли порівняно із листопадом. Це відображає високі бонуси та премії, сплачені в кінці року, а також великі виплати депозитів збанкрутілих банків та ліпші споживчі настрої. Все ж, роздрібна торгівля підприємств скоротилась на 12,9% у 2015 році.

Будівництво зросло в грудні на 10,4% дпр, найвірогідніше, завдяки теплішій погоді та вищим капітальним бюджетним видаткам, ніж в грудні 2014 року. Все ж, будівництво впало на 14,9% у 2015 році внаслідок обмеженого наявного фінансування.

Держстат публікує інформацію без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Статистичну базу було переглянуто, щоб зробити можливим порівняння з попередніми періодами.

Тенденції реального сектору

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Енергетика: Українська енергосистема атакована хакерами

Електроенергія. В кінці грудня «Прикарпаттяобленерго» стикнулось з масштабним відключенням електроенергії через атаку комп'ютерним вірусом BlackEnergy на її інформаційні системи. Декілька інших українським енергокомпаній, а саме «Київ-», «Чернівці-», «Хмельницьк-» та «Харківобленерго», також були атаковані. На думку Reuters, це був перший випадок відключення електроенергії внаслідок кібератак. Це серйозне попередження щодо стану інформаційної безпеки в українських енергокомпаніях.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), підвищила середньозважений тариф для «Укренерго» (диспетчера національної енергосистеми) на 2016 рік на 20% до 5 коп. за кВт*год для фінансування зобов'язань. Водночас тариф для «Укргідроенерго» було знижено на 44% до 31 коп. за кВт*год.

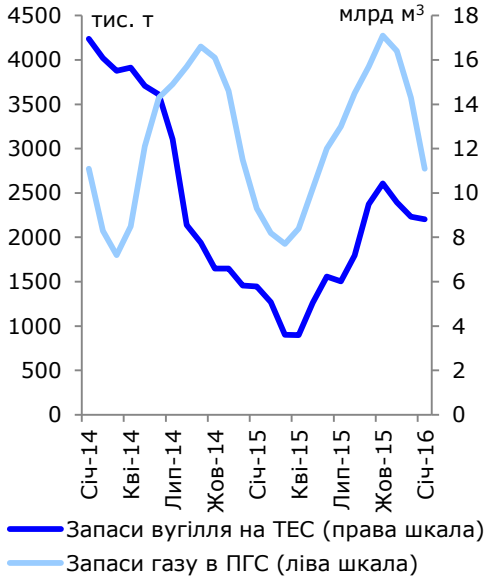
Газ. В січні НКРЕКП перейшла до нової системи тарифоутворення для транзиту та транспортування газу, що призвело до

підвищення тарифу на транзит газу на 25-35%. Система встановлює окремий тариф для кожної точки «входу» або «виходу» газотранспортної системи України. Проте, ці зміни не стосуватимуться поточного контракту на транзит газу між «Нафтогазом» та російським «Газпромом».

Російський «Газпром» виставив рахунок на оплату 2,5 млрд дол. США за газ, не вибраний «Нафтогазом» в третьому кварталі 2015 року. Відповідно до положення контракту «бери або плати» «Нафтогаз» щоквартально повинен закуповувати мінімальний обсяг газу. «Нафтогаз» відмовився оплачувати рахунок, оскільки це положення наразі оскаржується в Стокгольмському арбітражі.

З початку опалювального сезону Україна використала 6,2 млрд кубометрів газу зі сховищ, що на 26% менше, ніж за аналогічний період попереднього року. Зменшення споживання газу можна пояснити відносно теплою погодою, падінням промислового виробництва та впливом заходів з енергоефективності. Станом на 8 лютого в сховищах зберігалось 10,8 млрд кубометрів газу (на 21% більше, ніж рік тому).

Запаси вугілля та газу

Джерело: Міністерство енергетики

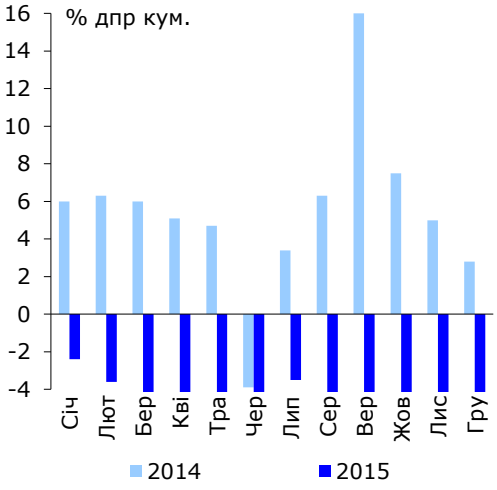
Сільське господарство: Дерегуляція триває

Виробництво. Обсяг сільськогосподарського виробництва в 2015 році зменшився на 4,8%. Зокрема, підвищення цін на фактори виробництва та обмежений доступ до фінансових ресурсів призвели до зменшення посівної площі (жита, ячменю, цукрового буряка) та нижчої урожайності (пшениці, сої). Виробництво м'яса зменшилося на 1,4%, виробництво молока зменшилося на 4,0% через зменшення зовнішнього попиту у зв'язку зі втратою ринку Росії.

Аграрна політика. В грудні Верховна Рада ухвалила ряд законів важливих для розвитку сільського господарства. Найбільш важливим серед них є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції в агропромисловому комплексі». Закон скасовує, робить добровільним або передає приватному сектору 22 дозволи та процедури, які були визнаними непотрібними та шкідливими у розробленій Стратегії розвитку сільського господарства 2015-2020. Зокрема, скасовано вимогу обов'язкового оформлення ветеринарних сертифікатів для транспортування продуктів рослинництва та обов'язкову реєстрацію добрив. Загалом, це призведе до зменшення адміністративного навантаження на виробників та експортерів зерна, що стимулюватиме експорт. Також ціни добрив, ймовірно, зменшаться та спроститься доступ нових імпортерів добрив на ринок України.

Інший закон гармонізує законодавство України із законодавством ЄС у сфері насінництва та розсадництва. В третьому законі спрощено процедуру виготовлення проектів землеустрою. За очікуваннями, обидва закони матимуть позитивний (хоча і обмежений) вплив на інвестиційну привабливість українського аграрного сектору.

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Транспорт: Росія обмежує транзит товарів з України

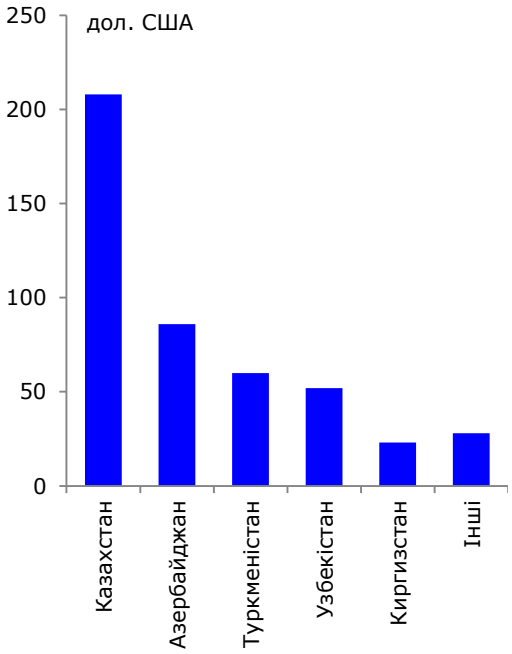
Транзит. В січні Росія змінила порядок транзиту товарів для українських автоперевізників з території України до Казахстану. Водії більше не можуть перетинати українсько-російський кордон, мають отримувати облікові талони, а також спеціальні пломби для вантажівок. Це разом з неузгодженням кількості одноразових дозволів на 2016 рік на автоперевезення між Україною та Росією істотно ускладнило транзит товарів з України до Азії через Росію.

В якості альтернативного маршруту Україна розпочала розробку комбінованого морського та залізничного маршруту через Грузію, Азербайджан та Казахстан до Китаю. 14 січня Азербайджан, Казахстан, Грузія та Україна підписали протокол про встановлення пільгових тарифів на вантажоперевезення Транскаспійським маршрутом. Перший контейнерний потяг відправився 15 січня з українського порту Іллічівськ і досяг станції Достик на казахо-китайському кордоні 30 січня. Тариф

складає 5559 дол. США за контейнер від Ізова (україно-польський кордон) до Достику, що десь на 500-600 дол. США дорожче і на 2-4 дні довше (в один кінець), ніж за російським маршрутом. Країни-учасниці продовжують працювати над можливостями знизити тариф та тривалість маршруту.

Водночас для стимулювання транзиту територією України «Укрзалізниця» зменшила тариф на транзитні контейнерні перевезення з порту Іллічівськ до західного кордону України на 60%.

Транзит українських товарів через Росію, 2015 рік

Джерело: НБУ

Зовнішній сектор: Сальдо рахунку поточних операцій стало додатнім, фінансового рахунку – від'ємним

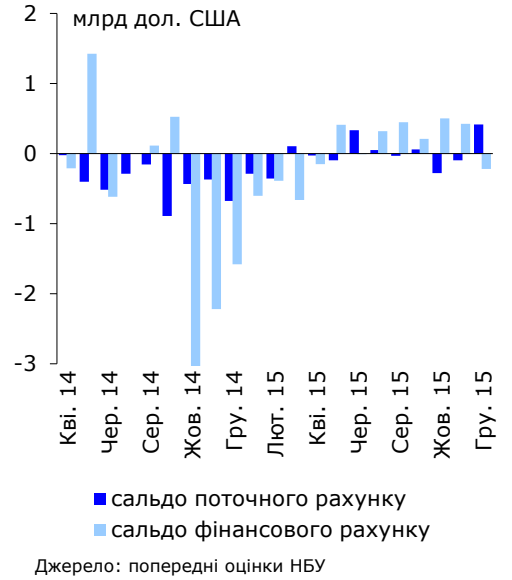
Рахунок поточних операцій. Сальдо рахунку поточних операцій у грудні стало додатнім та дорівнювало 0,4 млрд дол. США завдяки збалансуванню торгівлі товарами. Зокрема, зниження експорту уповільнилось, тоді як падіння імпорту пришвидшилось. Сальдо торгівлі послугами трохи розширилось до 0,2 млрд дол. США. Сальдо первинних та вторинних доходів лишилось на рівні листопада.

Падіння експорту товарів сповільнилось до 14,1% дпр (порівняно з 22,3% дпр у листопаді). Це пояснюється тим, що експорт за усіма товарними групами не знизився порівняно з листопадом. Зниження цін на сировинні товари лишається основним фактором скорочення експорту порівняно з груднем 2014 року. В результаті експорт продовольчих товарів впав на 2,4% дпр, а експорт мінеральної продукції скоротився на 27,7% дпр. Експорт металургійної продукції впав на 32,2% дпр через менший попит та нижчі ціни. Зниження експорту продукції машинобудування та хімічної продукції уповільнилось відповідно до 11,4% дпр та 21,6% дпр. Експорт послуг знизився на 7,9% дпр, що було вдвічі повільніше, ніж місяць тому.

Зниження імпорту товарів, навпаки, пришвидшилось до 34,0% дпр передусім через нижчий імпорт продовольчих товарів та мінеральної продукції. Скорочення імпорту продовольчих товарів на 42,5% дпр (29,9% дпр у листопаді) було в основному результатом ефекту статистичної бази. Імпорт мінеральної продукції скоротився на 55,6% дпр, оскільки Україна суттєво знизила закупівлі природнього газу. Оскільки інвестиційний попит лишався обмеженим, імпорт продукції машинобудування впав на 11,4% дпр. В цілому, імпорт продукції промисловості (що включає хімічну продукцію, вироби з деревини, промислові вироби, металургійна продукція та продукція машинобудування) знизився на 21,4% дпр. Темпи скорочення імпорту послуг уповільнились до 6,2% дпр (з 14,5% дпр у листопаді).

Дефіцит рахунку поточних операцій суттєво скоротився у 2015 році. Він дорівнював 0,2 млрд дол. США порівняно з дефіцитом у розмірі 4,6 млрд дол. США у 2014 році. Дефіцит звузився передусім через скорочення дефіциту торгівлі товарами в більш, ніж двічі до 3,2 млрд дол. США. Це сталося через повільніше падіння експорту товарів порівняно із імпортом товарів (30,5% дпр проти 33,5% дпр). Товарна структура експорту змістилась від металургійної та мінеральної продукції і продукції машинобудування до продовольчих товарів, тоді як географія змістилась з Росії до ЄС та Азії. Частка імпорту мінеральної та хімічної продукції скоротилась, тоді як частка продовольчих товарів зросла. Придбання імпорту перемістилось з Росії до ЄС та США.

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

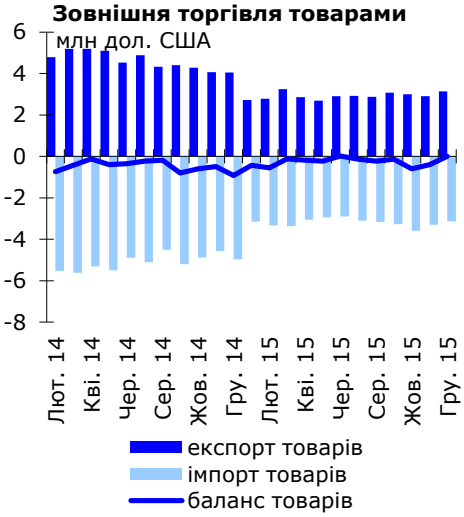
Фінансовий рахунок. Сальдо фінансового рахунку у грудні стало від'ємним та дорівнювало 0,2 млрд дол. США завдяки суттєвому відтоку депозитів з банківської системи. Чистий притік ПІІ зріс та склав 0,8 млрд дол. США. Проте, більшість з цих інвестицій пояснюється рекапіталізацією банків (0,7 млрд дол. США). Чисте фінансування сектору державного управління скоротилось до 0,3 млрд дол. США, оскільки не було отримано жодного суттєвого зовнішнього фінансування. Зовнішня позиція банків зросла на 1,1 млрд дол. США через відтік депозитів.

Зовнішня позиція реального сектору зросла на 0,5 млрд дол. США через більший обсяг торговельних кредитів. Іноземна готівка поза банками скоротилась ще на 0,2 млрд дол. США.

В цілому, у 2015 році сальдо фінансового рахунку стало додатнім та дорівнювало 0,5 млрд дол. США порівняно з дефіцитом у 9,1 млрд дол. США у 2014 році. Чистий приток ПІІ сягнув 3,1 млрд дол. США, що в першу чергу було спрямовано на рекапіталізацію банків відповідно до вимог НБУ. Обсяг іноземної готівки поза банками скоротився на 2,2 млрд дол. США, тоді як у 2014 році він зріс на 3,5 млрд дол. США. Сектор державного управління мав змогу залучати зовнішнє фінансування від міжнародних донорів, тоді як приватний сектор і далі мав обмежений доступ до зовнішнього боргового фінансування.

Загальне сальдо платіжного балансу у 2015 році стало додатнім та дорівнювало 0,8 млрд дол. США, що разом з 5,2 млрд дол. США фінансування МВФ дозволило НБУ збільшити золотовалютні резерви на 6,0 млрд дол. США.

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: попередні оцінки НБУ

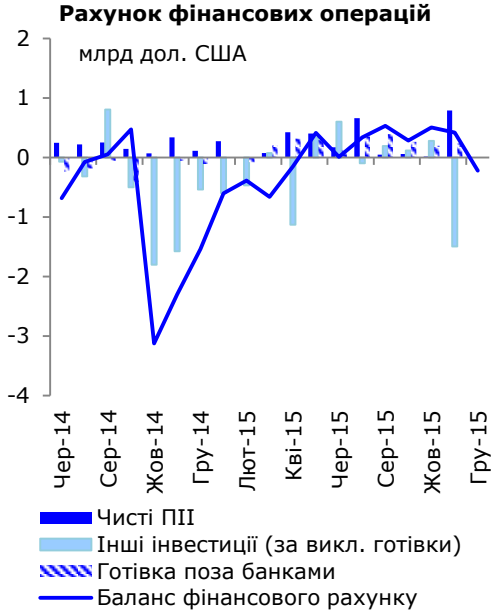
Приватизація: Нова спроба почати велику приватизацію

У 2016 році Уряд планує отримати 17,1 млрд грн (660 млн доларів США) від приватизації. Отже, план залишився практично на рівні 2015 року, коли фактичні надходження від приватизації досягли всього 0,15 млрд грн.

Перелік основних активів, які планують приватизувати в 2016 році залишився практично незмінним з 2014 року і включає 99,57% акцій Одеського припортового заводу (великий виробник аміаку і добрив), 50% акцій Азовмаша (великого виробника залізничних вагонів і промислового устаткування) та низку обленерго. Крім того, до переліку може бути включено 75,22% акцій Турбоатому (виробника устаткування для вироблення електроенергії).

Наразі перспективи виконання плану є незрозумілими. Продаж підприємств за достатньо високу ціни є малоймовірним в умовах економічної та політичної невизначеності. Однією з перешкод проведення приватизації, за словами голови Фонду державного майна України (ФДМУ), є вимога продажу 5-10% акцій об'єкта приватизації на фондовій біржі. Цю вимогу може бути скасовано Верховною Радою в лютому. Водночас, ФДМУ планує зробити процес приватизації більш прозорим (запровадити чіткі вимоги, тощо), що, як очікується, збільшить конкуренцію серед покупців.

Рахунок фінансових операцій

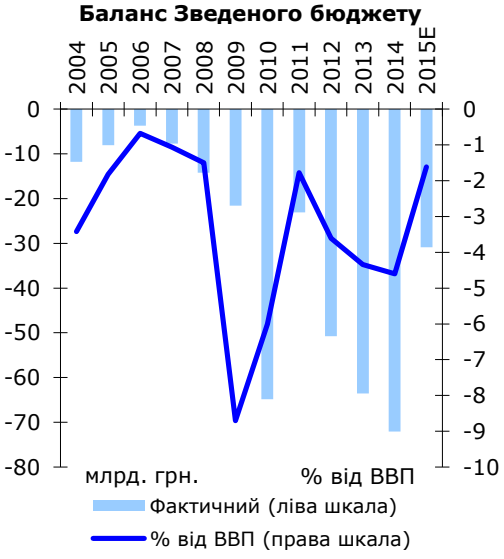
Джерело: НБУ

Фіскальна політика: Різке підвищення видатків в грудні 2015 року

Бюджетні показники 2015 року. В грудні 2015 року уряд перейшов до режиму фінансування надзвичайно високих витрат після консервативного витрачання коштів у попередні місяці, оскільки було виконано план бюджетних доходів, а ліквідність уряду била рекорди. В результаті дефіцит Зведеного бюджету за даними Казначейства становив 30,9 млрд грн у 2015 році, тоді як баланс Зведеного бюджету було зведено з профіцитом у 20 млрд грн в одинадцять місяців року. Високе зростання бюджетних видатків в останні тижні 2015 року не відповідає найліпшому досвіду з управління державними фінансами. Це передусім призводить до низької ефективності капітальних видатків та державних закупівель, фінансування яких типово відкладають на кінець року.

Доходи Зведеного бюджету у 2015 році зросли на 40,9% через високу інфляцію та підвищення податків. Доходи від ПДФО зросли на 33,0% завдяки підвищенню заробітних плат, запровадженню військового збору на додаток до податку на доходи, а також підвищення оподаткування пасивних доходів. Вища інфляція та знецінення гривні пояснюють збільшення надходжень від ПДВ із ввезених в Україну товарів. Доходи від акцизів зросли внаслідок збільшення ставок податку та інфляції. Водночас запровадження додаткового ввізного мита на рівні 5/10% було успішним з точки

Баланс Зведеного бюджету

Примітка: Е - оцінка ВВП Інституту
* без врахування коштів на рекапіталізацію
Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

зору наповнення бюджету та сприяло збільшенню надходжень від зборів з міжнародної торгівлі у 3,2 рази (додатній внесок цих надходжень до зростання доходів Зведеного бюджету становив 6,6 відсоткових пунктів). Водночас погіршення фінансового стану підприємств призвело до скорочення доходів від ППП на 2,9%. В цілому, податкові доходи зросли на 35,6%. Неподаткові надходження ж зросли на 74,1%. Зокрема, трансферт прибутків НБУ до бюджету стрімко зріс до 61,8 млрд грн порівняно із 22,8 млрд грн у 2014 році.

Дефіцит Зведеного бюджету було профінансовано за рахунок зовнішніх запозичень у 2015 році. Водночас уряд випустив 75 млрд грн ОВДП для рекапіталізації державних банків, Нафтогазу та підтримки Фонду гарантування вкладів. Протягом більшої частини року уряд не пропонував випуски ОВДП на відкритому ринку. В результаті НБУ на кінець року володів 77% випущених ОВДП порівняно із 70% на початку року.

Соціальна політика: Стрімке збільшення фінансування житлово-комунальних субсидій

Весною 2015 року уряд суттєво спростив подання на отримання житлово-комунальних субсидій та полегшив критерії, які надають право на їх отримання. Крім того, рахунок за оплату газу, опалення та електроенергії зріс суттєво більше, ніж доходи населення. Це призвело до стрімкого підвищення покриття населення субсидіями в кінці 2015 року. Так, в грудні 30,5% домогосподарств одержували субсидії (це включає лише домогосподарства, які отримують житлово-комунальні субсидії без врахування тих, хто отримує готівкові субсидію на придбання твердого пічного палива та скрапленого газу). Касові видатки на фінансування житлово-комунальних субсидій стрімко зросли до 12,7 млрд грн у 2015 році порівняно із 1,7 млрд грн у 2014 році. Кількість членів в домогосподарствах зросла також, оскільки раніше переважно пенсіонери отримували субсидії, тоді як зараз частка домогосподарств із трьома і більше членами зросла до 31,3% (з 11,6% у 2014 році). Це означає, що велику частку непрямих енергосубсидій через цінову підтримку було замінено більш адресною прямою допомогою. Водночас варто було б забезпечити механізм, через який житлово-комунальні субсидії могли б сприяти більшій енергоефективності.

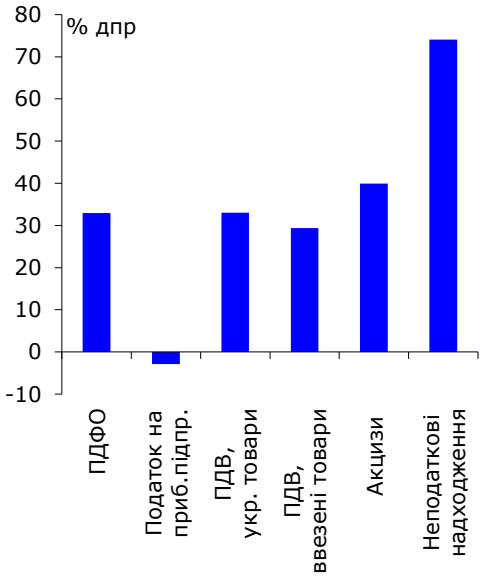
Касові видатки на житлово-комунальні субсидії та пільги досягли 18,0 млрд грн у 2015 році порівняно із 6,2 млрд грн у 2014 році. Це означає, що фінансування пільг зросло суттєво меншими темпами, ніж субсидій, що відображає зусилля уряду зробити надання піль більш адресним. Заплановані видатки на житлово-комунальні субсидії та пільги у 2016 році становлять 35 млрд грн із збільшенням фінансуванням житлово-комунальних субсидій. Уряд планує переглянути механізм надання субсидій та критерії, які надають право на їх отримання. Водночас поки що бракує детальної інформації про характер змін.

Ринок праці: Підвищення заробітної плати у бюджетному секторі

Заробітна плата. Середня номінальна заробітна плата у грудні 2015 року зросла на 30,4% дпр до 5230 грн завдяки індексації на інфляцію та збільшенню мінімальної заробітної плати. Реальна заробітна плата зменшилася на 9,9% дпр.

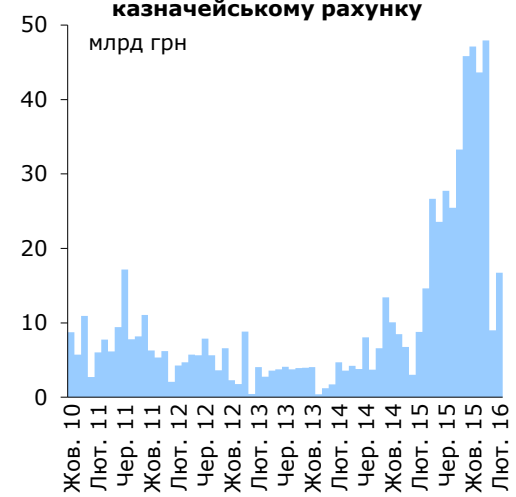
Номінальна заробітна плата в промисловості зросла в середньому на 24,9% дпр. Як і раніше, це було зумовлено індексацією та підвищенням мінімальної заробітної плати. Більше ніж в середньому по промисловості заробітна плата виросла у харчовому та текстильному секторах (відповідно на 33,0% дпр та 38,1% дпр). Таке зростання можна пояснити виграшем цих галузей від імпортозаміщення та стабільним споживацьким попитом. Заробітна плата виросла на 32,3% дпр на підприємствах з виробництва комп'ютерів, електронного та оптичного обладнання. Можливо, це було забезпечено великим військовим замовленням та збільшенню виробництва медичного обладнання

Зростання доходів Державного бюджету у 2015 році

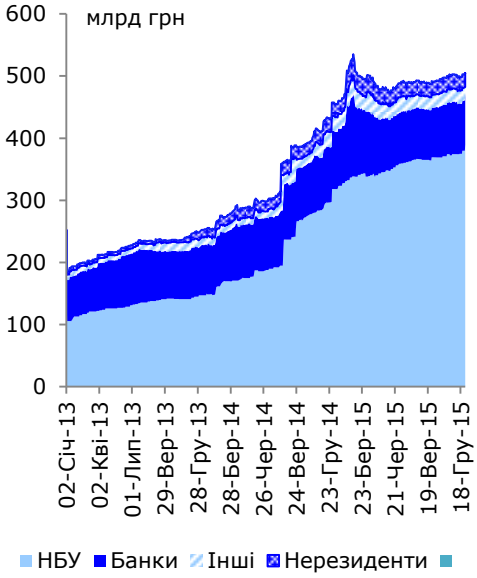
Джерело: звіти Державного казначейства

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

ОВДП, які знаходяться в обігу (за власником)

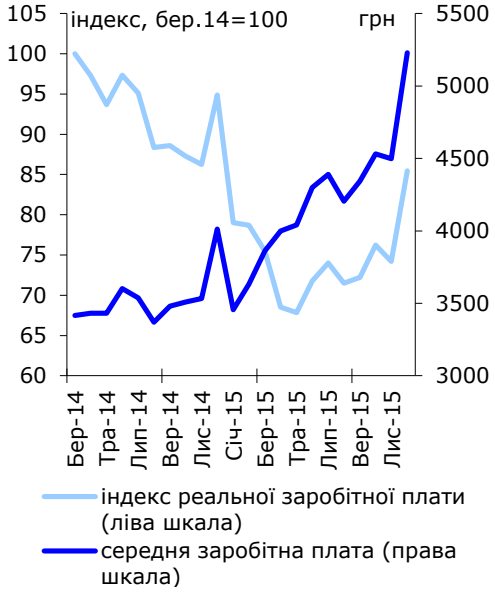
Джерело: НБУ

внаслідок імпортозаміщення. Заробітна плата також різко виросла у секторі електро- та газопостачання завдяки покращенню фінансового стану компаній.

Бюджетний сектор. В грудні 2015 року Кабінет Міністрів України переглянув Єдину тарифну сітку для оплати праці працівників бюджетних секторів. Зокрема було підвищено ставки 5-25 тарифних розрядів, тоді як ставки 1-4 тарифних розрядів залишилися без змін. Попередній перегляд ставок для усіх розрядів було здійснено у вересні, коли ставку першого розряду було підвищено до мінімальної заробітної плати. Однак диференціація заробітних плат в бюджетних секторах залишається досить низькою. Так, повне впровадження Єдиної тарифної сітки передбачає ставку найвищого розряду (25-го) у 4,51 рази вищу за ставку 1-го розряду. Водночас, враховуючи недавні зміни, цей коефіцієнт становитиме лише 3,64.

Крім того, проблема низької заробітної плати в бюджетному секторі залишається актуальною. Зокрема, ставка найвищого розряду (25-го) було встановлено на рівні 5020 грн, що є досить мало порівняно до середньої по економіці заробітної плати. Працівники бюджетного сектору мають право на різного роду бонуси та премії. Водночас навіть із врахуванням цього, заробітна плата у секторах охорони здоров'я та освіти у грудні 2015 року була відповідно на 22,1% та 20,7% меншою за середню по економіці.

Середня заробітна плата*

*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Монетарна політика: Швидше зростання цін на харчові товари

В січні місячне зростання цін на харчові товари сягнуло 2,3% дпм, або другого найбільшого показника за останні сім місяців, оскільки сезонне зростання цін на молоко та овочі наклалось на посилення інфляційних очікувань. Однак споживча інфляція залишалась помірною на рівні 0,7% дпм через тенденцію до зниження цін на нафту та ряд одноразових факторів. Наприклад зміни правил обчислення акцизів стимулювали падіння цін на тютюнові вироби на 3,4% дпм, тоді як скасування додаткового мита на імпорт стримувало збільшення цін на імпортні товари. Річний показник інфляції сповільнився до 40,3% дпр через високу статистичну базу.

В січні монетарна політика залишалась без змін. Уряд вилучив кошти з банківської системи, збільшивши залишок на ЄКР на 7 млрд грн, а НБУ вилучив ліквідність через інтервенції на валютному ринку. Ліквідність залишалась високою і вимоги банків до НБУ залишились понад 140 млрд грн. Це дозволило банкам розширити кредитування: гривневі кредити юридичним особам зросли на 4,7% дпм у січні.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

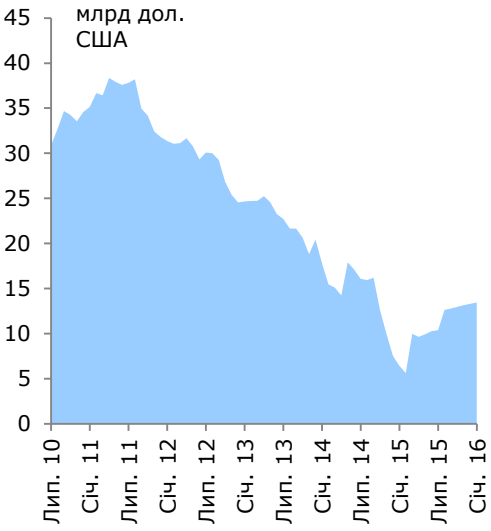
Джерело: Держстат, НБУ

Обмінний курс: Нові коливання

В січні, обмінний курс коливався в проміжку 24-25 грн за дол. США в першій половині січня і надалі все більше ослаблювався. Курс гривні перетнув позначку в 25 грн за дол. США в останній тиждень січня. В цілому, гривня втратила 6% своєї вартості відносно долара США до кінця січня. Тиск на гривню був викликаний зростанням очікувань знецінення гривні (через внутрішню політичну нестабільність, обвал світових фондових ринків та падіння цін на сировинні товари). До того ж, попит на іноземну валюту зріс через високу гривневу ліквідність та скасування імпортного збору, тоді як експортні надходження в січні були сезонно низькими.

НБУ робив небагато, щоб стримати падіння курсу, аж доки він наблизився до 26 грн за долар на початку лютого. Інтервенції були обмежені і в чистому вигляді становили лише 74 млн дол. США, а адміністративний тиск на учасників ринку не збільшувався. Це могло бути викликане переговорами з МВФ про третій транш за програмою розширеного фінансування. Міжнародні резерви НБУ зросли до 13,4 млрд дол. США, оскільки уряд залучив 486 млн дол. США через випуск валютних ОВДП.

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Державний борг: Здійснення внутрішніх запозичень на первинному ринку ОВДП відновлено

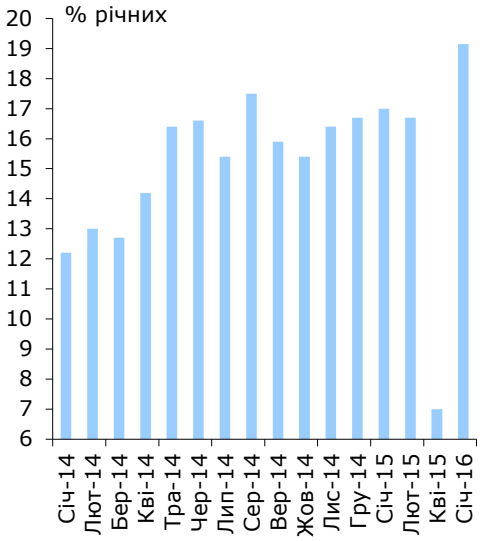
Внутрішній борг. У січні Міністерство фінансів відновило ринкові розміщення ОВДП після перерви, яка розпочалася в травні 2015 року. Уряд випустив облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на суму 274 млн грн з середньозваженою доходністю 19,2% (порівняно із 7% річними для облігацій, розміщених у квітні 2015 року). Частка одно- та дворічних облігацій у загальному обсязі розміщення склала близько 91%. Додатково, Міністерство фінансів випустило номіновані в дол. США короткострокові облігації на суму 486 млн дол. США із доходністю 7,7% річних, що дозволить покрити значну частину боргових виплат за валютними ОВДП з терміном погашення у першому кварталі 2016 року.

27 січня Кабінет Міністрів ухвалив рішення щодо подальшої рекапіталізації двох державних банків за рахунок випуску ОВДП. Таке рішення обумовлено необхідністю виконання вимог НБУ, встановлених після проведеного перегляду якості активів і стрес-тестування цих банків. В результаті статутний капітал Ощадбанку збільшиться на 5,0 млрд грн до 34,8 млрд грн, Укрексімбанку - на 9,3 млрд грн до 31,0 млрд грн.

Зовнішній борг. Наприкінці січня, Верховна Рада ратифікувала Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво в рамках Муніципальної програми захисту клімату II. Це дозволить розпочати здійснення проекту щодо модернізації водоканалу м. Чернівці, спрямованого на зменшення загальних фізичних втрат води у водному господарстві міста до 22% (з поточних 50-60%). Передбачено надання позики на суму 20,5 млн євро строком на 30 років під 2% річних з 10-річним пільговим періодом.

Уряд розраховує отримати третій транш (1,7 млрд дол. США) від МВФ в рамках чотирирічної програми розширеного фінансування (EFF) в кінці лютого після підписання оновленого Меморандуму про співпрацю між Україною та Фондом. Україна мала отримати цей транш ще в 2015 році. Проте, затримка в ухваленні бюджетного та податкового законодавства, зокрема, Закону про Державний бюджет на 2016 рік, призвела до перенесення строків надання чергового траншу. Зростання політичної нестабільності може призвести до подальшого перенесення термінів надання позики.

Середньозважена доходність

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		IV 13	I 14	II 14	III 14	IV 14	I 15	II 15	III 15	Січ.[к]	Лют.[к]	Бер.[к]	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]	Вер.[к]	Жов.[к]	Лис.[к]	Грд.[к]	Січ.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,7	-5,0	-4,7	-8,6	-10,1	-21,4	-20,5	-16,6	-21,3	-21,7	-21,4	-21,5	-21,2	-20,5	-19,5	-18,0	-17	-15	-14,4	-13,4	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-14,5	-6,4	-8,9	-17,2	-19,3	-31,3	-28,3	-22,8	-36,7	-32,0	-31,3	-32,6	-38,5	-28,3	-26,7	-24,6	-23	-21	-18,8	-14,9	…
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	13,7	6,0	-3,9	16,0	5,0	-4,7	-9,3	-5,3	-2,4	-3,6	-4,7	-4,8	-5,4	-9,3	-3,5	-5,8	-5	-4	-4,7	-4,8	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	9,5	7,7	0,8	-5,3	-7,5	-23,9	-24,6	-22,3	-22,6	-21,2	-23,9	-25,3	-24,7	-24,6	-23,6	-23,1	-22	-22	-21,4	-20,7	…
Середня заробітна плата	грн.	3390	3245	3488	3463	3508	3650	4113	4313	3455	3633	3863	3998	4042	4299	4390	4205	4343	4532	4498	5230	…
ІСЦ	% дпр	0,5	3,4	12,0	17,5	21,8	45,8	57,5	51,9	28,5	34,5	45,8	60,9	58,4	57,5	55,3	52,8	51,9	46,4	46,6	43,3	40,3
ІВЦ	% дпр	1,7	3,9	15,9	26,9	32,8	51,7	37,9	32,5	34,1	41,0	51,7	48,6	42,0	37,9	37,0	33,0	32,5	30,2	25,1	25,4	21,2
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-5,2	-7,7	-6,5	-9,8	-13,1	-32,9	-35,4	-33,5	-30,8	-32,3	-32,9	-34,5	-36,4	-35,4	-35,4	-34,6	-33,5	-32,6	-31,8	-30,5	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-3,4	-14,7	-18,6	-24,5	-27,1	-36,0	-39,2	-36,2	-36,3	-35,9	-36,0	-37,2	-39,3	-39,2	-38,8	-36,4	-36,2	-34,8	-33,5	-33,5	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-19,6	-1,9	-0,6	-5,2	-6,5	-1,0	-1,2	-2,0	-0,4	-0,9	-1,0	-1,1	-1,3	-1,2	-1,4	-1,9	-2,0	-2,6	-3,2	-3,2	…
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-16,4	-1,3	-0,6	-3,8	-4,6	-0,5	-0,3	0,0	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,6	-0,2	…
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8	6,4	5,6	10,0	9,6	9,9	10,3	10,4	12,6	12,8	13,0	13,1	13,3	13,4
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	20,3	28,5	25,1	23,5	13,8	0,9	-5,9	-8,6	11,0	7,5	0,9	-2,5	-3,9	-5,9	-4,7	-3,7	-8,6	-4,3	-2,2	0,8	…
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	16,5	18,5	17,5	16,4	16,4	19,9	23,1	21,1	17,2	18,8	23,6	23,8	23,6	22,0	21,2	21,2	21,0	20,9	20,7	20,4	…
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,56	21,74	15,94	24,77	22,98	22,49	20,94	21,26	21,79	21,65	21,79	21,94	23,33	23,42	24,32
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	8,86	12,71	12,58	13,56	21,18	21,62	21,69	15,81	24,48	23,26	22,71	20,92	21,23	21,76	21,54	21,78	21,84	23,31	21,84	24,26
Обмінний курс, середній	євро	10,87	12,14	13,71	16,67	17,21	23,88	23,88	24,11	18,53	27,78	25,32	24,47	23,32	23,84	23,94	23,93	24,46	24,56	25,07	24,23	26,35

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим. З січня 2015 року Держстат також не включає дані з території АТО.

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014[к]
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9	1566,7
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0	132,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0	-6,8
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7	-10,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7	2,8
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,1
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1	17,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7	31,8
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2	-0,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4	-0,3
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4	-5,3
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0	-4,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4	0,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4	7,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,6
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	39,9	70,2
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6	39,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3	8,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0	11,9
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	15,8
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6	15,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0	19,3

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14[к]	II 14[к]	III 14[к]	IV 14[к]	I 15[к]	II 15[к]	III 15[к]
ВВП	млрд. грн.	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,6	375,9	434,2	443,1	367,6	449,6	555,0
реальний ВВП	% дпр	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	–1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,2	-4,5	-5,4	-14,8	-17,6	-14,6	-7,2
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	2,2	-9,0	-15,5	-13,6	-20,7	-27,6	-17,8
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-6,0	4,5	-0,5	3,5	5,0	-6,7	-2,5
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,9	-16,8	-26,7	-26,2	-25,1	-13,8	-7,4
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-5,8	-2,6	-16,8	-31,0	-26,2	-22,5	-11,3
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-13,0	-11,1	-31,9	-29,0	-20,1	-32,2	-18,5
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	5,9	-9,0	25,7	-19,1	-4,8	-11,7	-3,8
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-8,8	-8,0	-14,8	-16,7	-25,6	-21,8	-9,9
Будівництво (реальна)*	% дпр	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	4,4	-16,7	-24,1	-30,9	-35,3	-25,6	-12,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	-3,2	-8,2	-17,5	-21,7	-24,8	-20,4	-15,1
Транспорт (реальна)*	% дпр	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-2,3	-5,9	-5,6	-12,1	-13,2	-2,7	-0,2
Платіжний баланс																			
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,7	-2,6	-4,3	-1,9	-3,7	-3,9	-4,8	-3,2	-2,3	-6,0	-5,0	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-0,5	0,2	0,1
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,4	-5,6	-9,5	-5,2	-8,5	-8,1	-10,1	-8,5	-5,1	-12,2	-9,9	-3,6	-2,6	-3,4	-6,7	-3,1	1,0	0,3
Баланс товарів	млн. дол. США	-3211	-5098	-5771	-4292	-5818	-5503	-6233	-4635	-3677	-7881	-5935	-2195	-1185	-1412	-2336	-1104	-445	-660
Баланс послуг	млн. дол. США	1882	2523	1867	1864	1697	2361	1578	1349	1504	2575	1066	937	443	456	686	633	469	360
Поточні трансферти	млн. дол. США	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	241	494	306	500	443	592	…
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-665	-319	725	558	-397	-907	-883
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-50	-84	-17	-13	…	…
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,26	21,74
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58	21,18	21,33	21,23	21,69
Бюджет																			
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	29,9	25,1	27,7	38,2	35,2	37,6
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8	4,3	5,1	5,6	5,4	5,6
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5	1,9	1,6	4,5	1,8	1,6
Податок на додану вартість	% від ВВП	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7	6,9	10,2	11,7	9,3	10,1
Акцизні збори	% від ВВП	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,1	2,8	3,4	3,5	3,8
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,6	35,3	27,6	35,9	34,3	35,4	32,9
Поточні видатки	% від ВВП	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,1	34,3	26,1	33,9	32,5	34,1	30,3
Капітальні видатки	% від ВВП	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,5	1,9	1,8	1,3	2,6
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,4	-2,8	-8,8	3,8	-0,4	4,5
Надходження від приватизації	% від ВВП	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																			
Середня зарплата (реальна)	% дпр	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-4,1	-11,0	-13,4	-20,1	-27,8	-20,0
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	-3,4	-6,8	-5,6	-19,2	-23,5	-34,0	-26,6
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	9,0	8,2	9,5	10,6	9,6	8,8	8,6
Банківський сектор																			
Грошовий агрегат М0	% дпр	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8	19,0	6,0	-1,3	-6,2
Грошовий агрегат М2	% дпр	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	14,2	5,4	9,0	3,1	5,6
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3	-22,1	-19,1	-17,7	-16,6
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5	18,0	25,4	11,6	3,7
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8	-9,1	-11,0	-11,8	-15,8
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1	53,5	58,4	29,2	18,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6	21,7	17,9	3,1	-5,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8	59,5	58,5	57,6	60,7
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4	16,6	19,9	23,1	21,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2	8,8	8,2	9,3	9,2

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, у 2015 році - не включають частину зони АТО, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської с

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олександр Крініцин
krinitsyn@ier.kiev.ua

Андрій Бутін
butin@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Вікторія Беспалько
bespalko@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.